Yhteiskuntapolitiikka 7.10.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Kirjallinen kuulemispyyntönne 25.9.2026

HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

- Neutraali finanssipolitiikka tukee matalasuhdanteesta nousua, mutta kohdennus heikentää kysyntää
- Julkinen talous heikkenee päätösperäisesti 350 milj. euroa
- Yhteisöveron alennukseen ei ole varaa ja se tulee perua
- Valtion korkotulojen kasvu lieventää korkomenojen kasvua
- Rakenteellinen työttömyys- ja työllisyysaste heikkenevät merkittävästi
- Sosiaaliturvan suojaosat palautettava, palkkatukea vahvistettava ja kuntien sanktiot työttömyydestä jäädytettävä työvoimakoulutuksen ajalta

Finanssipolitiikan viritys kohtuullisen hyvä, mutta kohdennus ongelmallinen

Finanssipolitiikan viritys on neutraali tai lievästi elvyttävä vuonna 2027. Viritys tukee käynnistynyttä kasvua ja sopii suhdannetilanteeseen kohtuullisen hyvin. Vaikka kasvu on käynnistynyt, Suomi on edelleen matalasuhdanteessa eli tuotannon taso on alle normaalisuhdanteen. Tässä tilanteessa ei ole vielä perusteltua kiristää finanssipolitiikkaa merkittävästi, jotta kasvu ei hyydy. Sopivampi ajoitus kiristää finanssipolitiikkaa selvästi on korkeasuhdanne, jonne pääseminen edellyttää kasvun jatkumista pari kolme vuotta. Finanssipolitiikan viritys olisi voinut kuitenkin olla lievästi kireämpi.

Finanssipolitiikan kohdennus on sen sijaan heikkoa ensi vuonna. Sote-järjestöjen sekä julkisen hallinnon leikkaukset lisäävät työttömyyttä suoraan ja siten heikentävät talouden kysyntää. Puolustushankinnoista suuri osa suuntautuu ulkomaille, eikä siten tue kotimaista kasvua. Yhteisöveron alennus on puolestaan kallis ja hyvin tehoton keino tukea talouskasvua. Pieni- ja keskituloisille kohdentuvat veronkevennykset ovat kohtuullisen perusteltuja, mutta epävarmuuden vallitessa riskinä on, että ne valuvat enemmän säästämiseen kuin kysynnän kasvuun. Esimerkiksi sosiaaliturvan vahvistaminen tai julkisten investointien kasvattaminen olisivat olleet tehokkaampia keinoja tukea kotimaista kysyntää.

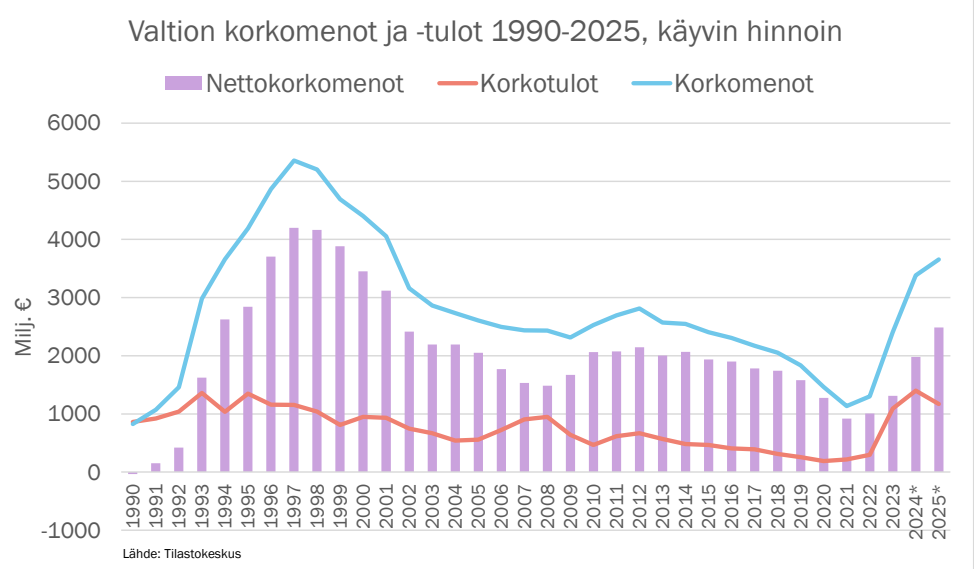
Julkinen talous heikkenee budjettiriihen päätöksillä

Julkinen talous pysyy merkittävän alijäämäisenä. Ensi vuoden valtion budjetti on 12,4 miljardia euroa alijäämäinen. Valtion alijäämä on 4,4 % BKT:stä, kun taas koko julkisen sektorin alijäämä on 4,5 % BKT:stä. Yksi selitys alijäämän pysyttelyyn suurena on korkomenojen kasvu.

Yhteiskuntapolitiikka

Valtionvelan korkomenot nousevat 4,4 miljardiin euroon ensi vuonna, kun ne olivat vain 0,8 miljardia euroa vielä vuonna 2022.

Valtion korkomenojen nousu antaa kuitenkin liian pessimistisen kuvan sen vaikutuksesta alijäämään, sillä myös korkotulot ovat nousseet (ks. kuvio alla). Keskimäärin vuosina 2022–2025 korkotulot ovat kattaneet noin kolmanneksen korkomenoista. Näin ollen valtion nettokorkomenot nousevat ensi vuonna arviolta 2,9 miljardiin euroon, kun ne vuonna 2022 olivat vielä tasan miljardi euroa. Vaikka tässäkin on nousua lähes kaksi miljardia euroa, on se silti melkein puolet vähemmän kuin 3,6 miljardin kasvu tarkastelemalla pelkkiä korkomenoja.

Hallitus ei päättänyt budjettiriihessä uusista sopeutustoimista. Sen sijaan julkinen talous heikentyy ensi vuonna hallituksen päätöksillä 350 miljoonaa euroa. Vaikka bruttosopeutus on 900 miljoonaa, veronkevennyksiä ja menolisäyksiä tulee 1250 miljoonaa euroa. Tämä sisältää myös työttömyysvakuutusmaksun alentamisen 0,3 %-yksiköllä. Ilman työttömyysvakuutusmaksun alennustakin julkinen talous heikentyy nettomääräisesti 100 miljoonaa euroa. SAK pitää julkisen talouden päätösperäistä heikentämistä vastuuttomana ja vaatii yhteisöveron alennuksen perumista.

Velkajarrusopimus uhkaa vesittyä jo ennen kuin sen tiukemmat kriteerit ovat voimassa. Suomi on EU:n liiallisen alijäämän menettelyssä ja ensi vuoden budjetin mukaan Suomi on rikkomassa EU:n nettomenopolkua 0,3 % BKT:stä eli lähes 900 miljoonaa euroa. Koska hallitus ei toteuttanut myöskään talouspolitiikan arviointineuvoston suosittamaa noin puolen miljardin euron lisäsopeutusta, velkajarru vesittyy heti ensimmäisenä

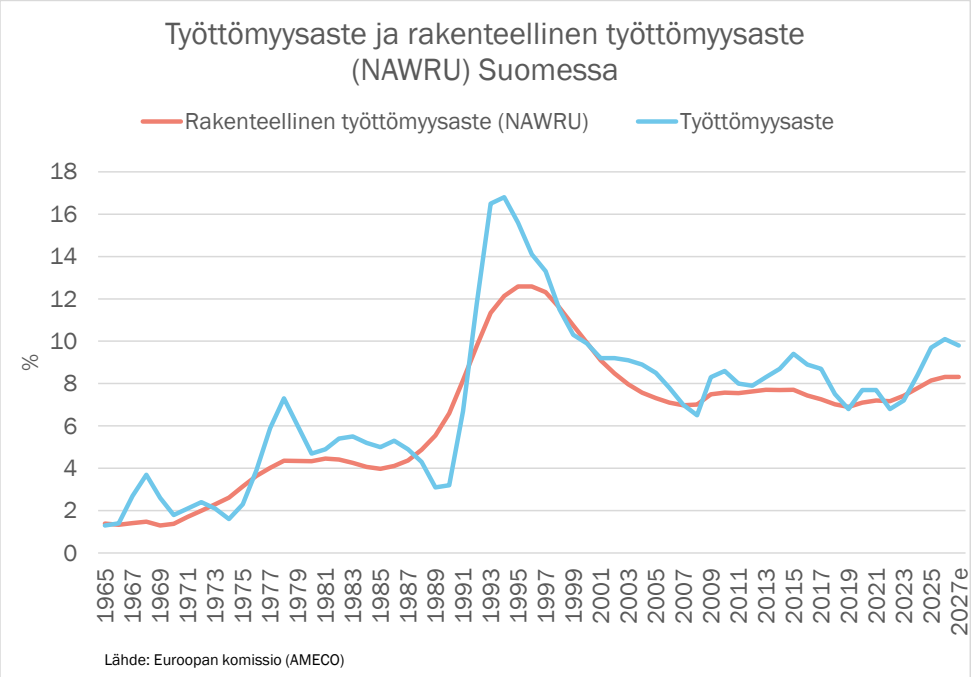
Yhteiskuntapolitiikka

voimassaolovuotenaan. Tämä vähentää painetta noudattaa velkajarrua myöskään tulevalla vaalikaudella.

Työllisyystoimia ei tehty ennätystyöttömyydestä huolimatta

Budjetti ei sisällä uusia merkittäviä työllisyystoimia, vaikka työttömyys on Suomen historian toiseksi korkeimmalla tasolla ja pitkäaikaistyöttömyys kaikkien aikojen ennätystasolla. Pitkäaikaistyöttömiä on Suomessa jo enemmän kuin 1990-luvun lamassa. Heinäkuussa pitkäaikaistyöttömiä oli 146 000, kun 1990-luvun lamassa pitkäaikaistyöttömyys nousi pahimmillaan 143 000:een. SAK on korostanut, että pitkäaikaistyöttömyys uhkaa muuttua rakenteelliseksi.

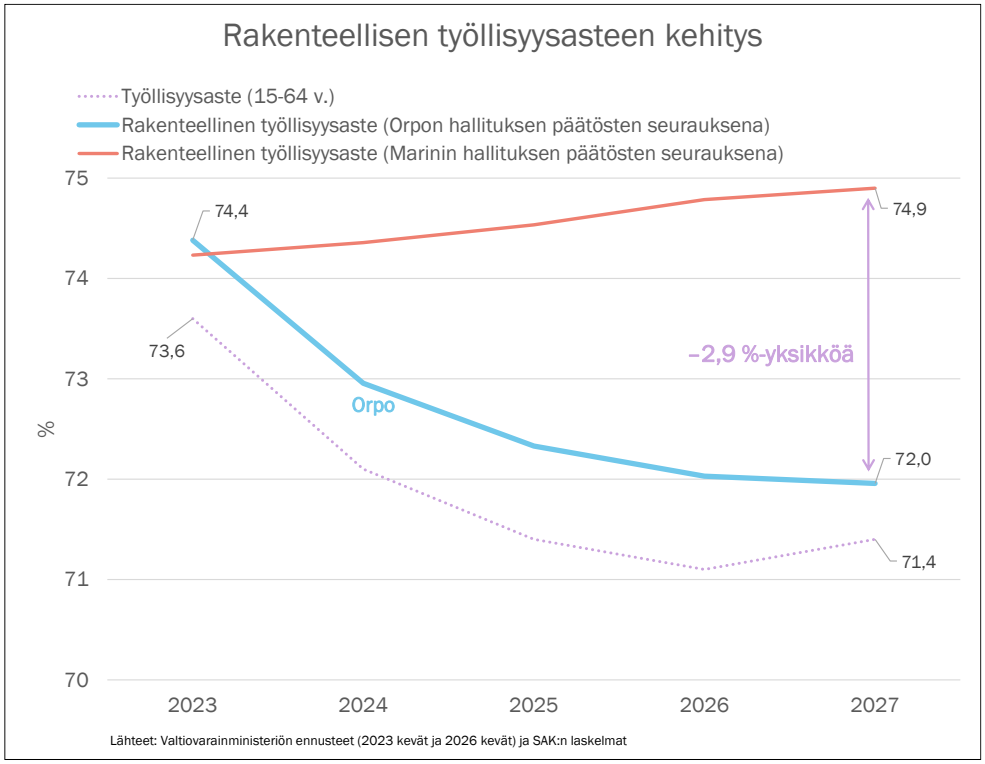
Rakenteellinen työttömyysaste on noussut yli 8 %:iin ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun laman (ks. kuvio alla). Hallituksen työllisyystoimia on syytä pitää epäonnistuneina, sillä niiden julkilausuttuna tavoitteena on ollut alentaa työllistymisen kynnystä ja rakenteellista työttömyyttä, mutta hallituskauden aikana rakenteellinen työttömyysaste on pikemminkin kasvamassa noin 1 %-yksiköllä.

Vastaavasti rakenteellinen työllisyysaste on laskemassa hallituskauden aikana merkittävästi. Marinin hallituksen päätösten seurauksena rakenteellisen työllisyysasteen ennakoitiin vahvistuvan 0,7 %-yksikköä vuosina 2023–2027 (ks. kuvio alla). Sen sijaan Orpon hallituksen päätösten seurauksena rakenteellinen työllisyysaste on laskemassa 2,4 %-yksikköä samalla ajanjaksolla. Perusuraan nähden rakenteellinen

Yhteiskuntapolitiikka

työllisyysaste laskee siis lähes 3 %-yksikköä Orpon hallituksen päätösten seurauksena vuosina 2023–2027. Huomionarvoista onkin, että vaikka työllisyys on nyt mahdollisesti kääntymässä nousuun, jää työllisyys siitä huolimatta merkittävästi alemmalle tasolle perusuraan nähden.

Jotta rakenteellista työttömyyttä saadaan alennettua, SAK on esittänyt sosiaaliturvan suojaosien palauttamista, palkkatuen vahvistamista ja kuntien työttömyysturvasanktioiden jäädyttämistä työvoimakoulutuksen ajalta. Nämä eivät kuitenkaan toistaiseksi sisälly ensi vuoden budjettiesitykseen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Patrizio Lainà
SAK:n pääekonomisti
0405834432
patrizio.laina@sak.fi